

**ЛІТЕРАТУРА ДОБИ
РОМАНТИЗМУ.
ЗАГАЛЬНА
ХАРАКТЕРИСТИКА**

ПЛАН

- *1. Романтизм як літературний напрям, його світоглядні та художні засади.
- *2. Соціально-історичні передумови виникнення Романтизму.
- *3. Основні етапи розвитку Романтизму.
- *4. Течії у літературі Романтизму.
- *5. Жанрова система романтичної літератури.

ПЛАН

- * 6. Романтичний ідеал і два типи романтичної особистості.
- * 7. Особливості літератури романтизму: ідеали романтиків, естетичні принципи Романтизму.
- * 8. Художні здобутки романтиків.
- * 9. Найвидатніші представники літератури Романтизму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ–початку ХХ століття: навч. посібник / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

ЛІТЕРАТУРА

2. Наливайко Д. С. Зарубіжна література ХІХ ст. Доба Романтизму / Д. С. Наливайко, К. О. Шахова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 416 с.

ЛІТЕРАТУРА

3. Зарубіжні письменники: Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
4. Історія зарубіжної літератури. Романтизм: навчальний посібник / Уклад. Г. В. Осіпчук. – Умань: ФПО Жовтий, 2015. – 103 с.
5. Історія зарубіжної літератури I половини XIX століття: навчальний посібник / Уклад. Г. В. Осіпчук. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – 108 с.

ЛІТЕРАТУРА

6.Зарубіжна література. Романтизм – [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Г. В. Осіпчук . – Умань, 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Систем. вимоги : Windows XP, Vista, Windows 7; 256 МБ ОЗУ; 24-х CD-ROM дисковод; 16 бит. зв. карта. – Назва з контейнера.

7.Історія зарубіжної літератури. Романтизм як літературний напрям: навчальний посібник / Уклад. Г. В. Осіпчук. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 218 с.

РОМАНТИЗМ —

(із фр. *romantisme* – дивне, таємне, неймовірне, нереальне),

літературний напрям кінця XVIII – початку XIX ст., протилежний класицизму, що характеризується переважанням емоційного, фантастичного; демократизмом художніх образів; зацікавленістю фольклором, історією держави й народу; проблемами особистості й відображає конфлікт між ідеалом та реальністю.

Назва терміну «романтизм» вказує на зв'язок із **Середньовіччям** (був популярний жанр лицарського роману).

Сутність Романтизму:
незвичайні герої у незвичайних обставинах.

Уперше термін «романтизм»
згадується в 1650 році.

В Іспанії це слово означало ліричну й
героїчну пісню – романс.
Потім епічні поеми про лицарів – романи.

У **1654 році** вперше термін «романтизм» використали для позначення чогось оригінального й незвичайного.

Автор терміну в літературі та живопису – француз **Бальданепарже**.

ПЕРЕДУМОВИ

виникнення Романтизму як
літературного напрямку:

- 1) світоглядні;
- 2) естетичні;
- 3) історичні.

СВІТОГЛЯДНІ:

ідеї братів Августа-Вільгельма
та Фрідріха **Шлегелів**;
Фрідріха Вільгельма Йозефа фон
Шеллінга;
Іммануїла **Канта**;
Йоганна Готліба **Фіхте** та ін.

ЕСТЕТИЧНІ:

сентименталізм;
угруповання «Буря й натиск»;
творчість Йоганна Вольфганга фон **Гете**;
Фрідріха **Шіллера**;
теорія народності
Йоганна-Готфріда **Гердера**.

ІСТОРИЧНІ:

події в Європі, зокрема
Велика Французька революція
1789-1794 рр.

**ПЕРІОДИЗАЦІЯ:
(передромантизм)**

1 етап. Ранній романтизм.

2 етап. Пізній романтизм.

РАННІЙ РОМАНТИЗМ –

(кінець XVIII–початок XIX ст.):

- універсалізм;
- тісний зв'язок з філософією;
- тяжіння до символу й міфу;
- розлад з дійсністю;
- різке протиставлення дійсності й ідеалу.

ПІЗНІЙ РОМАНТИЗМ –

(після революції 1848 року):

– розчарування реальністю;

– песимізм;

– туга;

– сум;

– самотність;

– меланхолія.

ТЕЧІЇ РАННЬОГО РОМАНТИЗМУ:

1. Універсальна;
2. Народно-фольклорна;
3. Байронічна.

ТЕЧІЇ ПІЗНЬОГО РОМАНТИЗМУ:

1. Гротескно-фантастична;
2. Утопічна.
3. Вальтерскотівська.

ЖАНРОВА СИСТЕМА:

– ліричні жанри
(елегія, ода, ідилія, балада, пісня, романс;

філософська, медитативна,
громадянсько-патріотична, пейзажна,
інтимна лірика та ін.).

ЖАНРОВА СИСТЕМА:

- романтична поема;
- роман у віршах.

ВПЕРШЕ відбувається поєднання
родів літератури:

лірики й епосу, лірики й драми:

- ліро-епічна поема;
- ліро-драматична поема.

ЖАНРОВА СИСТЕМА:

- історичний роман
(основоположником якого став
Вальтер Скотт);
- історична повість;
- історична драма;
- романтичний філософський роман;
- роман-сповідь;

ЖАНРОВА СИСТЕМА:

- новела;
- трагедійна новела;
- новела-казка;
- літературна казка;
- пригодницький роман.

Розвивається детективний жанр,
фантастика.

РОМАНТИЧНИЙ ІДЕАЛ

та ДВА ТИПИ ОСОБИСТОСТІ:

індивідуалістична концепція
(або байронівський романтичний
герой)

та універсальна концепція
(або гофманівський романтичний
герой).

ІДЕАЛИ РОМАНТИКІВ:

- краса;
- мистецтво;
- історичне минуле;
- природа;
- дитинство;
- кохання;
- творчість.

ЗАГАЛЬНІ ЕСТЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ РОМАНТИКІВ:

- містичне відчуття;
- кохання як шлях пізнання людського життя;
- ствердження самостійності й неповторності кожної людини;
- центр уваги перенесений із зовнішнього світу на внутрішній;
- відкриття краси фольклору (казок, пісень, легенд);

ЗАГАЛЬНІ ЕСТЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ РОМАНТИКІВ:

- заперечення канонів у творчості;
 - поет є вільним творцем, який у власних працях виражає особисте «Я»;
- поет знаходиться понад натовпом;
- фантазії відводиться головне місце, розуму – другорядне;
 - пошуки ідеалу;

ЗАГАЛЬНІ ЕСТЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ РОМАНТИКІВ:

- незвичайний герой у незвичайних обставинах (розчарований, самотній, спустошений життям, пасивний – з одного боку та бунтар й протестант – з другого);
- цікавість до неясних сюжетів минулого часу та віддалених країн;
- незадоволення суспільним ладом.

ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

1. Інтерес до народного мистецтва (казок, пісень, легенд, переказів).
2. Утвердження духовної самобутності і неповторності кожної окремої людини.
3. Культ уяви, фантазії, почуттів.
4. Культ природи.

ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

5. Протест проти світу наживи, егоїзм і лицемірства; гуманізм, співчуття долі «маленької людини».

6. Типовий романтичний герой – це мрійник, ідеаліст, який пережив тяжкі розчарування, крах своїх ідеалів; самотній мандрівник, вигнанець, стихійний бунтівник. Його характеризують глибокі інтенсивні почуття, туга, меланхолія, душевні поривання, палкі пристрасті.

ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

7. Головна риса романтизму – незвичайні герої у незвичайних обставинах.
8. Культ індивідуалізму.
9. Мистецтво виступає засобом вираження власного «Я».

ХУДОЖНІ ЗДОБУТКИ РОМАНТИКІВ:

- 1.Історизм.
- 2.Народність.
- 3.Взаємопроникнення жанрів і видів мистецтв.
4. Синтез мистецтва, філософії, релігії.
5. Сміливе поєднання високого і низького, трагічного і комічного, буденного і незвичайного.

ХУДОЖНІ ЗДОБУТКИ РОМАНТИКІВ:

6. Створення жанрів історичного роману, фантастичної повісті, ліро-епічної поеми, ліричної поезії.

7. Відкриття у царині віршування.

8. Характерними рисами поетики романтизму є: гіпербола, гротеск, контраст, метафоричність, асоціативність.

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

Німеччина (брати Август-Вільгельм
та Фрідріх *Шлегелі*,
Людвіг *Тік*,
Фрідріх фон Гарденберг *Новаліс*,
Вільгельм Гайнріх *Вакенродер*,
брати Вільгельм та Якоб *Грімм*,

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

Німеччина (Людвиг Ахім фон Арнім,
Клеменс **Брентано**,
Барон Йозеф Карл Бенедикт фон **Ейхендорф**,
Ернст Теодор Вільгельм **Гофман**,
Генріх **Гейне**,
Фрідріх **Гельдерлін**,
Генріх фон **Клейст**,
Адельберт фон **Шаміссо**).

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

Франція

(Франсуа-Рене де **Шатобріан**,
Жермена де **Сталь**,
Бенжамен **Констан**,
Альфред де **Віньї**,
Альфред де **Мюссе**,
Віктор **Гюго**, Жорж **Санд**,
Олександр **Дюма** (батько), Ежен **Сю**);

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

Англія (Вільям *Вордсворт*,
Семюел Тейлор *Колрідж*,
Роберт *Сауті*,
Джордж Гордон Ноел *Байрон*,
Персі Біші *Шеллі*,
Джон *Кітс*,
Томас *Мур*,
Вальтер *Скотт*);

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

Польща (Адам *Міцкевич*, Юліуш *Словацький*,
Зигмунт *Красинський*);

Угорщина (Шандор *Петефі*);

Данія (Ганс Крістіан *Андерсен*);

Італія (Джакомо *Леопарді*, Уго *Фосколо*,
Алессандро *Мандзоні*);

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

Іспанія (Хосе де *Еспронседа*,
Мариано Хосе де *Ларра*);

Австрія (Франц *Грільпарцер*,
Ніколаус *Ленау*);

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

США (Вашингтон *Ірвінг*,
Джеймс Фенімор *Купер*,
Натаніель *Готорн*,
Едгар Аллан *По*,
Генрі *Лонгфелло*,
Герман *Мелвілл*);

НАЙВИДАТНІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ:

Україна

(Левко Боровиковський,
Амвросій Метлинський,
Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич,
Яків Головацький, Леся Українка,
ранній Тарас Шевченко,
Пантелеймон Куліш, Євген Гребінка).